

EN
GRØNNERE
MODEINDUSTRI

DSU

EN GRØNNERE MODEINDUSTRI

Modeindustrien er en af de helt store klimasyndere. Industrien er ansvarlig for mellem 8 og 10 procent af verdens CO₂-udslip¹. Det er mere CO₂ end den globale fly- og shippingtransport, hvilket er paradoksalt, fordi der i debatten om grøn omstilling peges på fly som en stor belastning, men indtil for nyligt er jeans, T-shirts og andre tekstiler gået fri for kritikken.

Ikke bare klimaet står for skud, når tekstiler produceres og forbruges. Industrien har massive, negative påvirkninger af miljøet. 20 procent af vandforureningen i Kina skyldes tøjproduktion, hvor farlige kemikalier udledes i stor stil.

Som så mange andre industrier er modeindustrien international. Tøjet designes ét sted, produceres et andet sted og sælges et tredje sted. Det betyder, at der skal ske en interna-

tionel eller regional regulering, for at alle led i værdikæden rammes. Omvendt betyder det ikke, at der ikke kan tages aktion fra dansk side. Vi kan ikke løse den samlede modeindustri's belastning af klima og miljø, men vi kan tage ansvar for noget af den.

Det er helt oplagt, at Danmark skal gå forrest for en grøn omstilling af tekstiler, fordi vi er nogle af dem, der forbruger mest. Den gennemsnitlige dansker forbruger årligt 11 kilo nyt tøj². Det er 35 procent mere end gennemsnittet af jordens befolkning. Hvis ikke der fra politisk side skrives ind, vil forbrugerne kun forbruge mere og mere. Fremskrivninger siger, at forbruget forventes at stige med 63 procent frem mod 2030³.

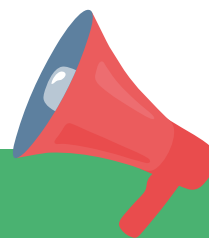
KILDER

1 <https://www.svanemaerket.dk/forbruger/temaer/mode-tekstil/facts-om-toejproduktion>

2 <https://www.svanemaerket.dk/forbruger/temaer/mode-tekstil/facts-om-toejproduktion>

3 TÆNK: "Anbefalinger tøjspil", s. 8

MODEVIRKSOMHEDER SKAL REGULERES

DET SKAL FORBYDES AT AFBRÆNDE NYT TØJ

Det er for galt, at store mængder tøj aldrig tages i brug, men i stedet brændes af. I 2020 stod danske butikker og producenter for afbrænding af 677 ton usolgt, nyt tøj⁴. Når det er tilladt for virksomheder at have denne praksis, opfordres de til overproduktion af tøj, frem for kun at producere det, der rent faktisk kan sælges. EU har lavet en aftale, der stiller krav om, at virksomheder fra 2025 skal afrapportere deres evt. mængde af nyt tøj, der afbrændes. Danmark kan tage skridtet videre ved at indføre et forbud mod afbrænding.

UDVIDET PRODUCENTANSVAR

Forureneren skal betale, og derfor skal virksomhederne tage ansvar for en mere bæredygtig bortskaftelse af deres tekstiler. Ved et udvidet producentansvar pålægges modevirksomhederne at betale gebyr for affaldshåndteringen af deres produkter, og derfor er der et klart incitament til at producere i bedre kvalitet, så tøjet anvendes længere⁵.

I EU er der i dag udvidet producentansvar for biler, batterier og elektronik, men flere lande er selv gået foran, når det kommer til tekstiler. Det gælder Frankrig, som indførte udvidet producentansvar for tekstiler allerede i 2011, og Holland, som indfører det i 2023⁶.

KILDER

4 TÆNK: "Anbefalinger tøjspil", s. 7

5 <https://mst.dk/service/nyheder/nyhedsarkiv/2023/apr/ny-rapport-kortlaegger-konsekvenserne-ved-at-indfoere-et-udvidet-producentansvar-for-tekstiler-i-danmark/>

6 <https://www.dmogt.dk/raadgivning/faq/udvidet-producentansvar-for-tekstiler>

GENNEMSIGTIGHED FOR FORBRUGEREN

MERE AKTIV HÅNDHÆVELSE AF VILDLEDENDE MARKEDSFØRING

Når modevirksomheder lyver om, at et stykke tøj eller en kollektion er bæredygtig, skal det afsløres og sanktioneres. Forbrugerne skal kunne tage et aktivt valg om at købe mere bæredygtigt, men forudsætningen for, at de vil det, er, at de kan have tillid til markedsføringen. Der bør oprettes et selvstændigt kontor for greenwashing under forbrugerombudsmanden, som allerede i dag har en vejledning om miljømarkedsføring⁷. Skal tekstilvirksomheder, som svindler, afsløres, kræver det flere muskler.

MILJØMÆRKER SKAL UDBREDES

I dag kan forbrugerne se på tekstiler, om de er miljørigtige, ved at kigge efter enten Svanemærket eller EU-blomsten i tøjmærket, som er de officielle miljømærker i hhv. Norden og EU. En barriere for mærkerne er i dag, at der udover disse er mange andre, og det kan forvirre forbrugerne⁸. Derfor bør de officielle mærker udbredes mere, og det kan gøres ved politisk at understøtte virksomhederne i deres ansøgningsproces, som både kan være dyr og bureaukratisk.

KILDER

⁷ TÆNK: "Anbefalinger tøjspil", s. 9

⁸ <https://www.danskindustri.dk/siteassets/miljo/analyser/kemi-i-en-baredygtig-fremtid--di.pdf?v=211217>

REPARATION, GENBRUG OG VEDLIGEHOOLD

MOMSFRITAGELSE AF REPARATION, GENBRUG OG LEJE AF TØJ

Brugsfaserne for tøj er dalet markant gennem de seneste årtier⁹. Samtidig kasseres alt for meget tøj, hvis en knap falder af, eller hvis et hul i stoffet kommer til syne. I Frankrig kan forbrugerne fra efteråret 2023 modtage et mindre beløb fra staten som gevinst for, at de sender deres tøj eller sko til reparation¹⁰.

I Danmark kunne man momsfritage reparation af tekstiler, ligesom det ville være oplagt også at momsfritage salg af genbrugstøj og leje af tøj.

NÆSTE GENERATION SKAL HAVE KOMPETENCER I REPARATION

For ikke mange generationer siden kunne de fleste selv reparere deres tøj og tage ansvar for vedligehold¹¹. Kompetencer i at sy, måle og pudse er på tilbagetog, men det er et problem, når der er brug for, at tøjet holder længere. I folkeskolens fag "Håndværk og Design" skal det skrives ind i fagets formål eller mål, at der specifikt skal undervises i tekstile kompetencer som vedligehold og reparation af tøj. På den måde tilegner næste generation sig kompetencer i en tidlig alder, så de i højere grad bliver i stand til at forlænge levetiden på deres tøj.

KILDER

9 Else Skjold, lektor i design og bæredygtighed på Det Kongelige Danske Kunstakademi

10 <https://www.dr.dk/nyheder/udland/frankrig-vil-beloenne-folk-reparere-deres-toej>

11 TÆNK: "Anbefalinger tøjspil", s. 5

TØJBUTIKKER SKAL HAVE ET RECYCLINGSPROGRAM

Flere tøjbutikker og -brands har programmer, hvor kunder kan aflevere deres brugte T-shirt eller taske. Kunden bliver betalt for det indleverede tøjstykke, mens virksomheden videresælger, så en ny kunde kan få glæde af varen. Det gælder f.eks. de danske brands Kintobe¹² og Elsk¹³. Når virksomheder har en sådan ordning, har de et incitament til at producere deres tøj i bedre kvalitet, fordi det holder længere og dermed kan sælges flere gange. Derfor bør der indføres et krav, om at danske tøjbutikker har et recyclingprogram. Dette kan laves som en forsøgsordning til en start, og samtidig skal vi være opmærksomme på de små tøjbutikker, som det kan være sværere for.

KILDER

12 <https://www.kintobe.com/collections/pre-loved>

13 <https://re.elsk.com/>

DANMARK SOM EPICENTER FOR GRØNNE TEKSTILER

OPRETTELSE AF DIMITTEND-PROGRAMMER MELLEM UDDANNELSER OG ERHVERV

I dag arbejder alle uddannelser inden for beklædning og tekstil i Danmark med dybt integrerede bæredygtighedsprincipper. Men dimittenderne møder en branche, som lever i fortiden, når de kommer ud på arbejdsmarkedet. Der er derfor behov for indsatser, der kan løfte branchen og minimere dimittendledigheden. Herunder opfordres til kontrol af virksomhedernes udbredte brug af afgængere fra uddannelserne som gratis arbejdskraft, der giver et misvisende indtryk i ledighedsstatistikkerne¹⁴.

KLIMA OG MILJØ SOM UDBUDSKRAV I DET OFFENTLIGE

Staten er sammen med landets regioner og kommuner en stor indkøber, også af tekstiler. Når der f.eks. skal indkøbes nye kitler til sundhedspersonalet i en region, er det oplagt, at det ikke kun er pris og kvalitet, der tages hensyn til, men at klima og miljø også er et parameter. Udbudsloven fra 2016 gør det muligt at inddrage "livscyklusomkostninger"¹⁵, men det er stadig frivilligt, ikke et egentligt krav. Derfor bør klima- og miljøhensyn skrives ind i alt offentligt udbudsmateriale, der vedrører indkøb og håndtering af tekstiler.

KILDER

¹⁴ Else Skjold, lektor i design og bæredygtighed på Det Kongelige Danske Kunstakademi

¹⁵ <https://industriensfond.dk/wp-content/uploads/uniflip/1094792.pdf>

VIRKSOMHEDER SKAL LETTERE KUNNE OMLÆGGE DERES PRODUKTION

Modevirksomheder, der ønsker at omlægge deres produktion i en mere bæredygtig retning, skal hjælpes bedre på vej. Det kan være, de har et ønske om at gå fra konventionelt dyrket bomuld til økologisk, se på tøjspild i deres værdikæde og/eller noget tredje. I dag kræver en produktionsomlægning både mange penge og meget tid for den enkelte virksomhed. Der skal derfor etableres en pulje til virksomhedernes omlægning af produktion, så benspændene er færre. Derudover kan Danmark med fordel etablere programmer for deling af viden, der kan understøtte grøn og cirkulær omstilling, som der bl.a. opfordres til i "Circular Gap Report" fra 2023¹⁶.

FORSKNING I GENANVENDETE TEKSTILER

Når tekstiler er slidte og skal genanvendes, bliver størstedelen omdannet til råmaterialer, der bruges i produktion af nye klude, filttæpper m.v. Der mangler et teknologisk gennembrud i, hvordan udtjente tekstiler kan rives op, så fibre kan anvendes i nye tekstiler¹⁷. Der er brug for større viden i genanvendelse af tekstiler, og derfor bør der igangsættes en massiv forskningsindsats. Der vil ikke blot være en grøn gevinst ved dette, men også et potentielt nyt dansk erhvervseventyr, der kan gå internationalt.

KILDER

¹⁶ <https://www.circularity-gap.world/denmark>

¹⁷ <https://argo.dk/saadan-genanvendes-toej-tekstiler/>

OM UDSPILLET “EN GRØNNERE MODEINDUSTRI”

Udspillet er en del af DSU's signaturprojekt om bæredygtigt forbrug. En nedsat gruppe under forretningsudvalget skal i løbet af kongresperioden 2022-2024 udvikle politik indenfor området og søge at skabe forandring.

I udspillet ses fotos fra DSU's demonstration mod tøjindustriens klimasyndere, afholdt under Copenhagen Fashion Week 2023 i København.

